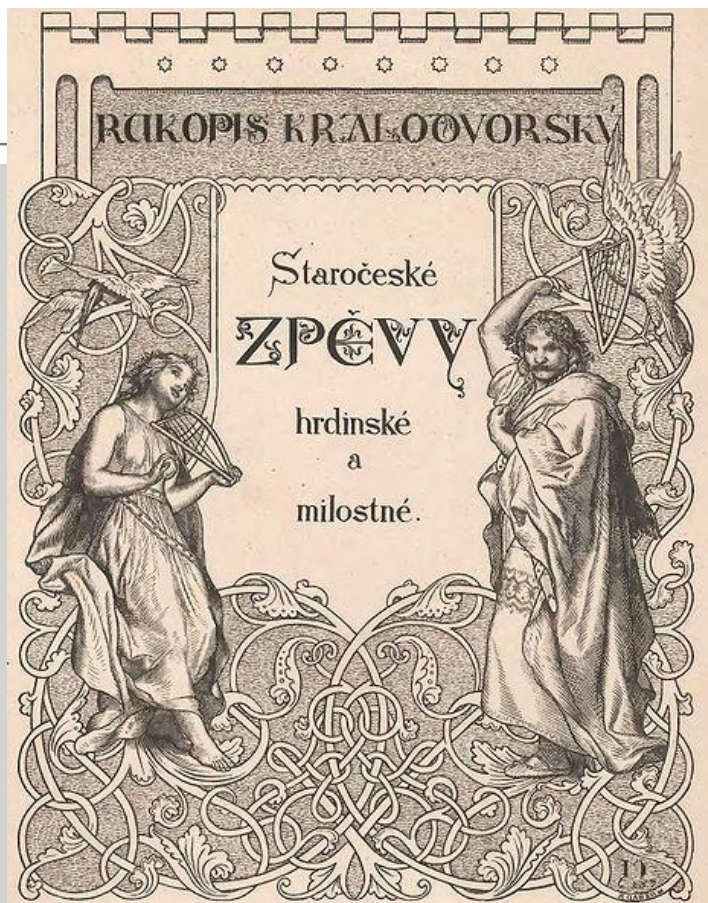

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_613
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Česká a světová literatura od počátků do 19. století
Autor, spoluautor:	Mgr. Petra Lefanová
Název DUMu:	Rukopis královédvorský a zelenohorský
Pořadové číslo DUMu:	13
Stručná anotace:	
Prezentace seznamuje žáky s literárními památkami - Rukopisem královédvorským a Rukopisem zelenohorským.	
Ročník:	1.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání, 65-42-M/02 Cestovní ruch, 66-41-L/01 Obchodník
Metodický pokyn:	Prezentace slouží jako doplněk pro výklad učitele. Otázky mohou žáci zpracovat písemně, případně mohou sloužit jako kontrolní test.
Výsledky vzdělávání:	Žák chápe význam rukopisných padělků v době Národního obrození, zevrubně zná obsah skladeb a okolnosti vzniku.
Vytvořeno dne:	24. 9. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Rukopis královédvorský a zelenohorský

13. stol.
9.–10. stol.,
nebo rok

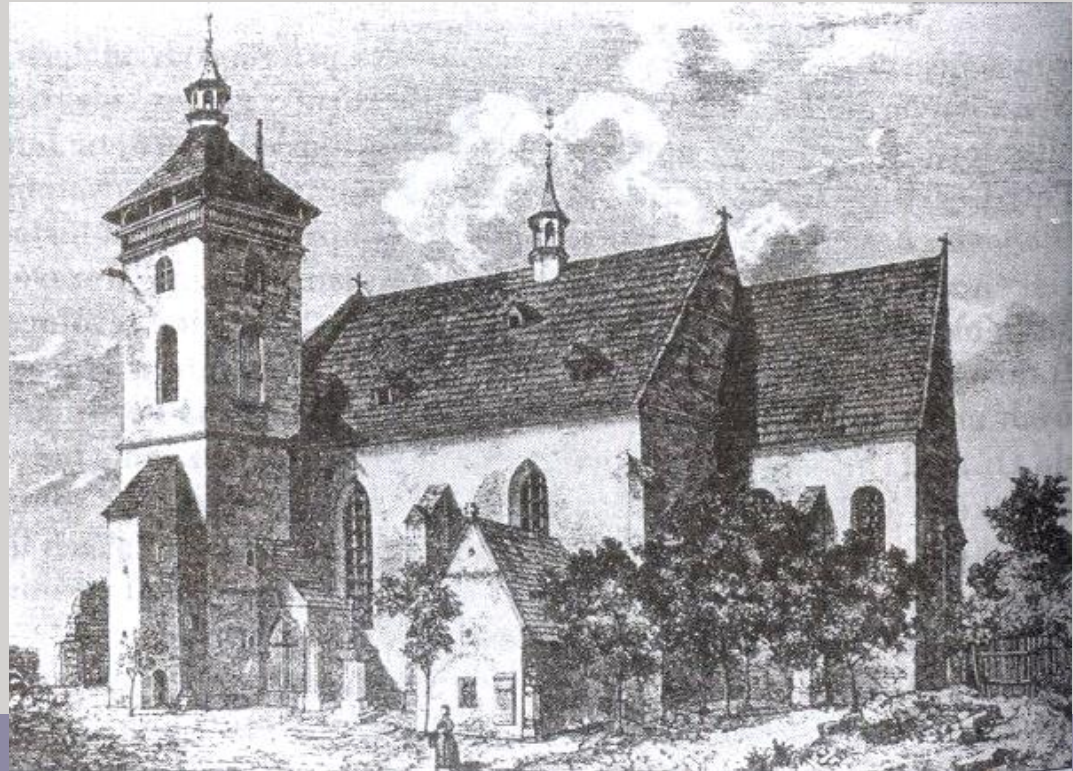
1817

1818?

Rukopis královédvorský

- „nalezen“ r. 1817 ve věži **kostela sv. Jana Křtitele** ve Dvoře Králové
- dnes je uložen v oddělení rukopisů a vzácných tisků Knihovny

Národního muzea
v Praze

Rukopis královédvorský

- **fragment k rozsáhlému cyklu skladeb údajně ze 13. st.**
- obsah rukopisu: zlomky **6 epických básní**
- oslavují vítězné boje Čechů proti Němcům, Tatarům
- zpěvy měly oslavit českou minulost a hlavně měly poukázat na historickou úlohu Slovanů
- básně mají hrdinský charakter
- **2 lyrickoepické skladby** (Jelen a Zbyhoň)
- **6 lyrických skladeb** (Kytice, Jahody, Opuštěná)
- milostná tematika, dívka touží po milém, touha
- inspirace folklorem

Rukopis královédvorský—ukázka

- epická báseň **Oldřich a Boleslav**
- skladba souvisí s vyhnáním Poláků z Prahy r. 1004

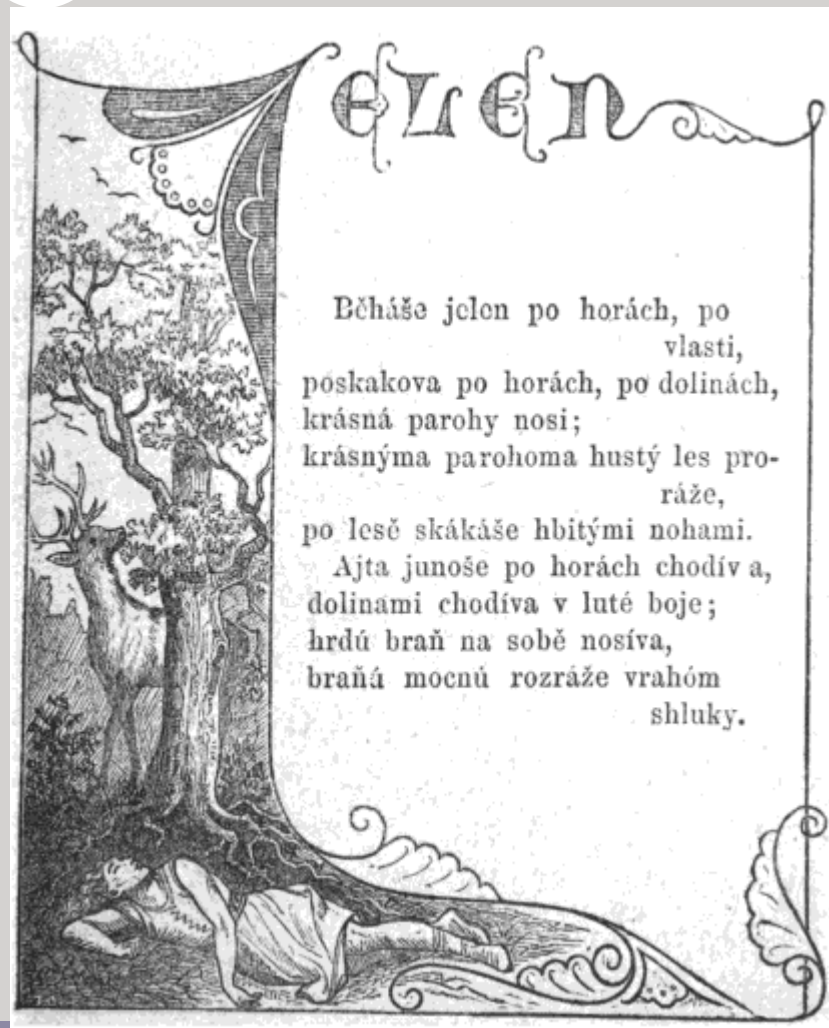

Rukopis královédvorský–ukázka

- lyrickoepická skladba

Jelen

- vypráví o zákeřné smrti jelena a mládence

Běháše jelen po horách, po
vlasti,
poskakova po horách, po dolinách,
krásná parohy nosí;
krásnýma parohoma hustý les pro-
ráže,
po lesě skákáše hbitými nohama.
Ajta junošě po horách choďív a,
dolinami choďíva v lutě boje;
hrdú braň na sobě nosíva,
braňá mocnú rozráže vrahóm
shluky.

Rukopis královédvorský - ukázka

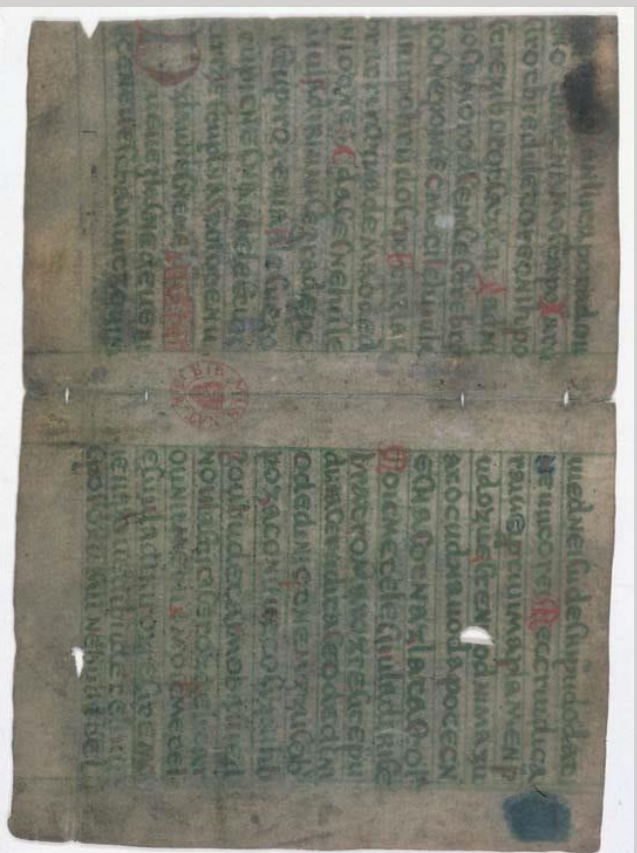
- ilustrace z básně **O velikém pobití** (Záboj, Slavoj)
- básně zobrazují velké povstání Čechů proti cizincům v 9. st.

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-09-21]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myslbek_Slavoj_Zaboj.png?useLang=cs

Rukopis zelenohorský

- „nalezen“ na Zelené Hoře u Nepomuku r. 1818
- údajně pochází z 9.–10. st.

Rukopis zelenohorský

- evokuje atmosféru **českého dávnověku**
- na čtyřech dvojlistech je básnická skladba **Libušin soud**
- na sněmu kmetů a vladyků se soudí **spor o dědictví dvou bratrů** – Chrudoše a Šťáhlava
- kněžna Libuše se radí o zásadních rozhodnutích se sborem zástupců, rozhodla, aby dědictví spravovali oba
- skladba měla ukázat na vyspělost společenského zřízení u nás již v dobách pohanských

Rukopisy jsou padělký...

- pokusy o **literární podvrhy** se objevily nejen u nás, ale skoro po celé Evropě
- RKZ byly prezentovány jako původní lit. památky
- snaha vytvořit přesvědčení o tom, že existovala vyspělá a bohatá literární tvorba dávnověku
- v dobách národního obrození sehrály velkou úlohu

Kdo jsou padělatelé?

- za padělatele jsou považováni:
- **Václav Hanka** (1791-1861)
- jazykovědec, básník, archivář Českého muzea, vydavatel staročeských památek
- **Josef Linda** (1789-1834)
- spisovatel, knihovník
- novinářská činnost

Spor o rukopisy aneb Kdo se zapojil...

- jeden z nejvýznamnějších sporů 19. století
- J. Dobrovský RZ ihned odmítl
- v 50. letech 19. st. – Fr. Palacký, P. J. Šafařík – obhajovali pravost RKZ
- v 80. letech 19. st. proti pravosti vystoupil Jan Gebauer, T. G. Masaryk...
- spor byl ukončen **až v 60. letech 20. st.**
- Kriminalistický ústav v Praze – laboratorní rozbory
- prokázáno, že se jedná o **palimpsesty** – pergamenové svitky, ze kterých byl původní text vyškrábán a nahrazen jiným

Důkazy

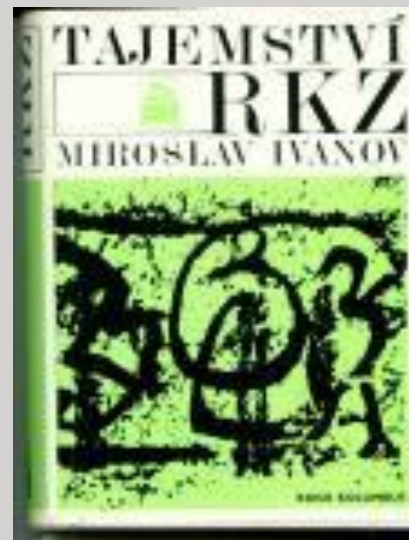

- rozpal písma (někde text zhuštěný, jinde roztažený)
- faktografické „omyly“
- výrazné popisy krajin (stará čeština neznala)
- tzv. berlínská modř (objevena až r. 1704)
- příliš demokratické myšlenky (ve středověku zcela cizí)
- citace v té době ještě neexistujících děl
- užití slov ve významu, který tehdy ještě nebyl znám

Pro zvědavé...

- přečtěte si knihu **Miroslava Ivanova - Tajemství RKZ**
- dozvíte se mnoho zajímavého...

[online]. [cit. 2013-10-06]. Dostupné z: http://www.tarzan.cz/antikvariat/41896_-_miroslav-ivanov_-_tajemstvi-rkz/

Závěrečný malý test

1. Uveďte okolnosti vzniku Rukopisu královédvorského.
2. Uveďte okolnosti vzniku Rukopisu zelenohorského.
3. Jaký je obsah RKZ?
4. Do jakého období rukopisy spadají?
5. Vysvětlete pojmy: falzum, palimpsest.
6. Kdo je považován za padělatele rukopisů?
7. Kdo se zapojil do sporů o pravost?
8. Zamyslete se nad tím, proč tyto spory byly v době Národního obrození tak významné.

Zdroj

- *Literatura pro 1. ročník středních škol.* první vyd. Brno: Didaktis, 2008. ISBN 978-80-7358-115-2.
- PROKOP, Vladimír. *Dějiny literatury od starověku do počátku 19. století: pro výuku literatury na středních školách.* první vyd. Karlovy Vary: O. K.-Soft, 2008.
- Zdroje obrázků citovány přímo v textu